

Κροκεάτης Λίθος

Lapis Lacedaemonius

56^ο Συνέδριο Ομογενών Κροκεατών Αμερικής - Καναδά

Ο Κροκεάτης Λίθος Lapis Lacedaemonius

Το παρόν έντυπο σχεδιάστηκε με αφορμή το 56^ο Συνέδριο Ομογενών Κροκεατών Αμερικής Καναδά, με τη χορηγία της Τοπικής Ενωσης Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Λακωνίας.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά τον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο της ΤΕΔΚ για την ευγενική χορηγία τους.

Οι αρχαίες Κροκεές και ο λόφος του Καρνά

Στο Λόφο του Καρνά, το 1500 π.Χ. ήκμασαν οι Αρχαίες Κροκεές!!! Στον Καρνά ήταν το νεκροταφείο των προϊστορικών Κροκεών καθώς και ιερό του προ-δωρικού θεού Καρνά!

Ο Κάρνος προηγείται με 1-0!

Ναι, πρόκειται για αγώνα. Αλλά για αγώνα «γονιμότητας»! Ο Κάρνος ο Θεός της γονιμότητας Λακώνων και των Μεσσηνίων, ανήκει στη λατρεία των ζωόμορφων θεοτήτων που προηγήθηκαν των ανθρωπόμορφων.

Στο Λόφο του Καρνά, το 1500 π.Χ., ήκμασαν οι Αρχαίες Κροκεές!!! Στον Καρνά βρίσκεται το νεκροταφείο των προϊστορικών Κροκεών καθώς και ιερό του προ-δωρικού θεού Καρνά!

Τυχαίο; ... δε νομίζω!!!

Ο Θεός Κάρνος, ταυτίστηκε αργότερα βέβαια, με τον Κάρναιο Απόλλωνα και σύμφωνα μάλιστα με κάποιες θεωρίες, στη γη της Πελοποννήσου, εντοπίζεται και η πηγή του Καρναβαλιού.

Είναι άραγε τυχαία η παράδοση του Καρναβαλιού στις Κροκεές;

Η είναι μήπως τυχαίο που η σάρκα, το κρέας λέγεται στα λατινικά caro και carnarius; Προηγείται λοιπόν ο Κάρνος με ένα-μηδέν. Τουλάχιστον...

Μια φορά και έναν καιρό..

Πριν πολλά πολλά χρόνια, εγκαταστάθηκαν στις Κροκεές, ένας λαός, οι Μυκηναίοι... ξακουστοί έμποροι του Κροκεάτη Λίθου σε όλο τον κόσμο (τότε).

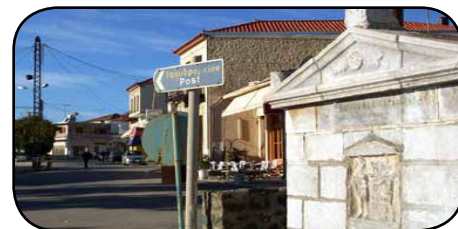
Επειτα όμως, ήρθαν οι Δωριείς από το Βορρά και με τα σιδερένια όπλα τους κατέστρεψαν τους εκλεπτυσμένους Μυκηναίους!

Το χωριό μας περνάει στην κατοχή των Σπαρτιατών, οι οποίοι δεν ασχολούνται με πολυτελείς κατασκευές παρά χρησιμοποιούν τον πολύτιμο λίθο για οικοδομικό υλικό.

Μετά, καταφθάνουν οι Ρωμαίοι, οι οποίοι και ξετρελαίνονται με το λίθο, αξιοποιούν το λατομείο στο Ψιφί και αρχίζουν τις εξαγωγές.

Έτσι ταξίδεψε ο Κροκεάτης λίθος και η φήμη των Κροκεών σε όλο τον τότε γνωστό κόσμο..

Μα τα χρόνια περνούν κι ο αρχαίος κόσμος βρίσκεται στο τέλος της διαδρομής του...

Οι προστάτες των Κροκεών

Σύμφωνα με το μύθο, η Λήδα, από την ένωσή της με τον Δία, γέννησε δυο αβγά. Από το πρώτο γεννήθηκε η Ελένη, ενώ από το δεύτερο δύο δίδυμα αγόρια, οι Διόσκουροι, ο Κάστορας και ο Πολυδεύκης.

Οι Σπαρτιάτες τους είχαν σε περίοπτη θέση όσον αφορά τη λατρεία. Επίσης, όταν βαδίζανε να συναντήσουν τον εχθρό τραγουδούσαν έναν παιάνα προς τιμή των Διοσκούρων. Θεωρούνται προστάτες των Κροκεών..

Κροκεάτης Λίθος Lapis Lacedaemonius

Στο μονοπάτι της πολυτέλειας

Ο Κροκεάτης Λίθος, υπάρχει σαν πέτρωμα μόνο στην περιοχή των Κροκεών, πουθενά αλλού στον κόσμο.. Η φήμη του όμως, έχει γυρίσει όλο τον κόσμο!!

Lapis Lacedaemonius

Η Λακωνία είναι το μοναδικό μέρος του κόσμου που υπάρχει ο Κροκεάτης.

Από τους αρχαίους χρόνους ήταν περιζήτητος, ενώ στη ρωμαϊκή περίοδο η εξόρυξή του αποτελούσε μονοπώλιο των αυτοκρατόρων.

Οι πρώτες ενδείξεις εμπορικής δραστηριότητας στην γύρω περιοχή χρονολογούνται από την εποχή του Χαλκού, όταν ο Κροκεάτης λίθος, τοπικής λατο-μήσεως στις Κροκεές και Ψηφί, εξάγεται στην Κρήτη και τις Μυκήνες, από το

Παγκόσμια καριέρα

Μία ηφαιστειογενής βαθυπράσινη πέτρα με χρυσοπράσινες κηλίδες. Πως ν' αντισταθεί κανείς;

Παρά το γεγονός ότι είναι πολύ δύσκολο να την κατεργασθεί κανείς, ήταν περιζήτητη από πολλούς λαούς σε πολλές χώρες, για να συνθέσει με την απaráμιλλη γοητεία της έργα τέχνης που άφησαν εποχή.

Η πλατεία του Αγίου Πέτρου στο Βατικανό, είναι στρωμένη από πράσινες πέτρες που μεταφέρθηκαν από τις Κροκεές Λακωνίας!

Ο κροκεάτης λίθος πρωταγωνιστεί στα σημαντικότερα μνημεία πολιτιστικής κληρονομιάς του ευρωπαϊκού χώρου, από την Αρχαιότητα έως και την Αναγέννηση.

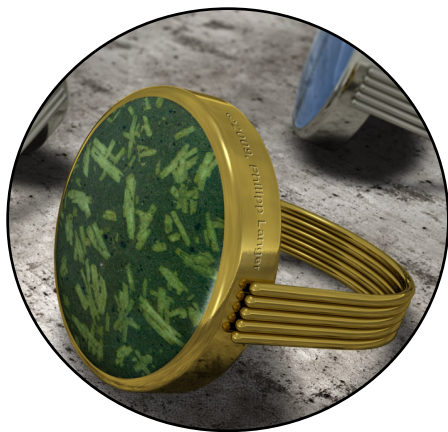
Αρχαίο λιμάνι του Γυθείου.

Το αρχαίο λατομείο

Η εκμετάλλευση του λατομείου έχει την αφετηρία της στην προϊστορική περίοδο και η χρήση του πετρώματος φαίνεται να είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στο μινωικό και μυκηναϊκό κόσμο.

Η περιοχή του Ψηφίου, όπου εντοπίζεται το λατομείο, είναι κατά το πλείστον πετρώδης, κατάλληλη μόνο για γεωργική εκμετάλλευση (Ελαιοκαλλιέργεια).

Ο λόφος είναι διάσπαρτος από κομμάτια Κροκεάτη λίθου, το μέγεθος των οποίων ποικίλει

φθάνοντας μέχρι και μισό κυβικό μέτρο. Η εξωτερική επιφάνεια του πετρώματος, όπως βγαίνει από την γη, είναι κατά το πλείστο οξειδωμένη/σκουριασμένη, ενώ οι λίθοι που βρίσκονται σπαρμένοι στο έδαφος, από την επίδραση του καιρού (καυτός καλοκαιρινός ήλιος) και με το πέρασμα του χρόνου, έχουν αλλάξει εξωτερικά

σε σημείο που, σε μια πρώτη ματιά, να δείχνουν σαν απλές πέτρες. Η ομορφιά του λίθου όμως βρίσκεται στο εσωτερικό του! Στην περιοχή βρίσκει κανείς πολλές παραλλαγές του ίδιου πετρώματος και σχεδόν κάθε πέτρα κρύβει την δική της ξεχωριστή ομορφιά.

Πιο σκληρός από το γρανίτη

Ο Κροκεάτης Λίθος, είναι 5 φορές πιο σκληρός από το γρανίτη αλλά οι Κρόκες είχαν την υπομονή να τρίβουν τον κροκεάτη με ένα σκληρό ξύλο με άμμο για να λαξευτεί. Σήμερα, τα συμβατικά εργαλεία των οικοδόμων δεν μπορούν να κόψουν το συγκεκριμένο πέτρωμα.

Ανθρώπινη αλυσίδα

Οι Ρωμαίοι εξόρυξαν και πήραν μεγάλες ποσότητες λίθου τον οποίον χρησιμοποίησαν κυρίως ως διακοσμητικό οικοδομικό υλικό σε προσόψεις και δάπεδα πολυτελών κτιρίων. Η μεταφορά του λίθου στα διάφορα μέρη της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας έγινε, κατά πάσα πιθανότητα, μέσω του αρχαίου λιμανιού των Σπαρτιατών στην περιοχή Τρίνησα του δήμου Κροκεών.

Η τοπική παράδοση λέγει ότι οι πέτρες μεταφέρθηκαν από το

Ψηφί έως τα Τρίνησα, από χέρι σε χέρι, από μια στρατιά δούλων. Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι περπατώντας την ίδια διαδρομή σήμερα βλέπεις αρκετές πέτρες, σπαρμένες εδώ και κει, από αυτές που έπεφταν από τα χέρια των εργατών.

Από τη Βασιλική του Ιουνίου Βάσσου 331-350 μ.Χ.

Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο Palazzo Massimo - Ρώμη, Ιταλία

Πρωταγωνιστής στο τελευταίο έργο της αρχαιότητας;

Επί Ρωμαϊκής Εποχής, όταν οι “διάσημοι” ήθελαν να διακοσμήσουν τα παλάτια τους, δεν τους αρκούσαν τα μωσαϊκά και τα έργα ζωγραφικής!

Βασιλική Ιουνίου Βάσσου

Λέγεται πως η Βασιλική του Ιουνίου Βάσσου, αποτελεί πιθανότατα ένα από τα τελευταία έργα της αρχαιότητας..

Πρωταγωνιστής στις διακοσμητικές απεικονίσεις στο εσωτερικό της, είναι για ακόμα μία φορά ο Κροκεάτης Λίθος!

Opus sectile

Με Κροκεάτη Λίθο, πέτρες, μάρμαρα, σμαράγδια και γυαλιά, οι Ρωμαίοι είχαν διαμορφώσει μια ιδιαίτερα δαπανηρή τεχνική διακόσμησης Ρωμαϊκών κτιρίων, ναών και παλατιών, την opus sectile.

Τοίχοι και δάπεδα σε Opus Sectile, αποτελούνταν από ανομοιόμορφα και μεγάλα κομμάτια λίθων, ως μέρος μιας διακοσμητικής απεικόνισης.

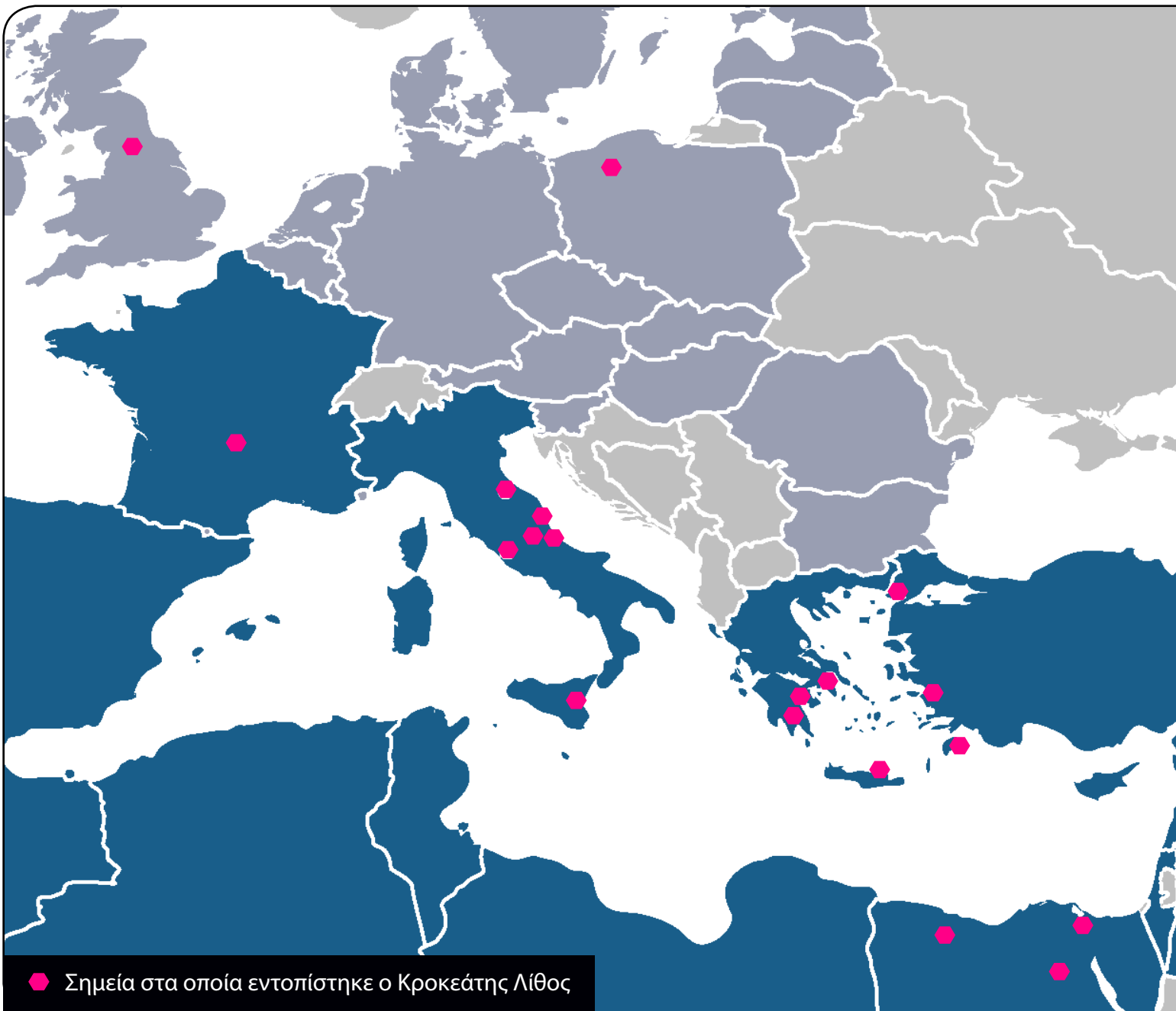
Σήμερα, τοιχογραφίες και απεικονίσεις φιλοξενούνται στα διασημότερα μουσεία του κόσμου.

Προσιτή Πολυτέλεια

από την Αρχαιότητα έως την Αναγέννηση Ο γύρος του κόσμου;

Ο περίφημος Κροκεάτης Λίθος (Lapis Lacedaemonius, Ανδεσίτης, Λάκαινα Λίθος) διακοσμεί πολυτελή κτίσματα, λουτρά, ναούς, μνημεία της αρχαιότητας και του μεσαίωνα σε όλο τον κόσμο!!

Λονδίνο Σικελία Ζάκρος Αίγυπτος
 Μυκήνες Κνωσός Ακρόπολις Ρόδος
 Ισπανία Πομπηία Κυδωνία Αγία Σοφία

Άραγε τι κοινό έχουν τα σημεία στο χάρτη..

Κροκεές

Τον Κροκεάτη Λίθο! Να λοιπόν τι κοινό έχουν οι Κροκεές, οι Μυκήνες, η Κνωσός, η Ακρόπολις των Αθηνών, η Ρόδος, ο τάφος των Τριακοσίων Σπαρτιατών στις Θερμοπύλες, η αρχαία Πομπηία, η Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη, ο Άγιος Παύλος στο Βατικανό της Ρώμης, ο Άγιος Μάρκος στη Βενετία, ο Καθεδρικός Ναός στο Παλέρμο της Σικελίας, το Αρχαιολογικό Μουσείο Palazzo Massimo, η πόλη Trevigano Romano κοντά στη Ρώμη, τα μουσουλμανικά κτίρια στο Κάιρο της Αιγύπτου!!!

Έφεσσος
 Πομπηία

Ραβέννα

Αθήνα

Αιγαίο

Κωνσταντινούπολη

Ηράκλεια

Βαφειό

Οι αρχαίοι υμών πρόγονοι.. μας ξεναγούν στις Κροκεές

Ο Πausανίας, με αφετηρία τη Σπάρτη, παίρνει για μια ακόμα φορά μια κατεύθυνση προς νότον, χωρίς όμως, να επιστρέψει πια... αυτή τη φορά θα γνωρίσει και τις Κροκεές...

Αποκαλύπτοντας πολλούς κρυμμένους θησαυρούς..

Ο Πausανίας ήταν Έλληνας περιηγητής και γεωγράφος του 2^{ου} αιώνα.

Στα γραπτά του, περιγράφει με ιδιαίτερη λεπτομέρεια την Αρχαία Ελλάδα.

Μας μιλάει για πόλεις και μνημεία, ιεροτελεστίες και έθιμα..

Η ακρίβεια των περιγραφών του έχει επιβεβαιωθεί από ανασκαφικά δεδομένα!

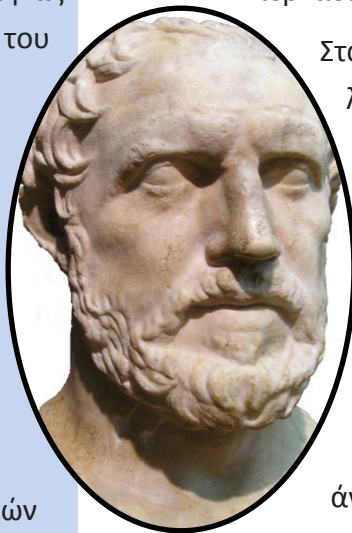
Λέγεται πως χωρίς τον Πausανία, τα ερείπια της Ελλάδας θα ήταν ως επί το πλείστον, ένας λαβύρινθος χωρίς ενδείξεις και ένα αίνιγμα χωρίς απάντηση...

Στολίδια σε Ιερά των Θεών

Ο Πausανίας, ο μεγάλος περιηγητής της αρχαιότητας, γύρω στο 160 μ.Χ. περνάει από τις Κροκεές.

Στα γραπτά του, μας πληροφορεί ότι εδώ υπάρχει λατομείο και εξορύσσεται ένα ασυνεχές πέτρωμα, που δεν το επεξεργάζεται κανείς εύκολα, αλλά επεξεργασμένο, είναι τόσο ωραίο που μπορεί να κοσμήσει ιερά Θεών, ενώ δίνει και ιδιαίτερη ομορφιά σε λουτρά και κρήνες.

Ο Ευρυκλής, λέει ο Πausανίας, έχει διακοσμήσει τα φημισμένα Κορινθιακά λουτρά του με το λίθο μας. Επίσης λέει πως στην είσοδο των Κροκεών υπήρχε άγαλμα του Δία από Κροκεάτη λίθο!

Σούπερ λουξ οι κατοικίες των Ρωμαίων!

Ο Στράβων, αρχαίος γεωγράφος του 1^{ου} αιώνα, αναφέρεται στο έργο του σε ένα λατομείο που έφτιαξαν οι Ρωμαίοι στον Ταύγετο για να ικανοποιήσουν τις ανάγκες

τους για πολυτελείς κατοικίες. Πρόκειται για το λατομείο στο Ψιφί και τον πολύτιμο Κροκεάτη λίθο!

Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου συνοδοιπόρος των Κροκεών..

Ο Άγιος Δημήτριος, φαίνεται πως έχει κερδίσει τη μάχη με το χρόνο, αφού φέτος γιόρτασε τα 724^α γενέθλια του.

Φύλακας της μνήμης

82 χρόνια μετά την πρώτη άλωση της Κωνσταντινούπολης, στις 10 Μαΐου του 1286, χτίζεται ένα βυζαντινό εκκλησάκι, προς τιμήν του Αγίου Δημητρίου.... Από ένα μονάχα δωμάτιο αποτελείται ο ναΐσκος, ωστόσο, φαίνεται πως αντέχει πεισματικά στη φθορά του χρόνου και αναζωπυρώνει στις μνήμες τα ιδεώδη του Βυζαντίου. Η στέγη του σχηματίζει ένα σταυρό με μία εγκάρσια καμάρα. Το Άγιο Βήμα, φωτίζεται από δύο μεριές με το δίβολο παράθυρο.

Η κληρονομιά

Δεν μας άφησε το όνομά του ο ανώνυμος ζωγράφος των Κροκεών, μας άφησε όμως την τέχνη του. Το ιδιαίτερο λαϊκότροπο ύφος του αποτελεί σημείο αναφοράς για την χρονολόγηση αγιογραφιών σε ναούς του Γερακίου. Ωστόσο, οι αγιογραφίες του ναού προέρχονται από δύο εποχές, τη βυζαντινή και του 18^{ου} αιώνα.

Τα πιάτα των μαστόρων...

Ο ναός διακοσμείται εξωτερικά με κεραμίδια και τούβλα, ωστόσο είναι ιδιαίτερα εντυπωσιακός ο διάκοσμος, αφού αποτελείται

από ρόμβους, ταινίες, πλαίσια και πολύχρωμα πιάτα. Λένε, πως όταν οι μαστόροι τελείωναν το καμπαναριό, εκεί ψηλά τους ανέβαζαν το φαγητό τους γιατί ήταν δύσκολο να ανεβοκατεβαίνουν. Το τελευταίο πιάτο το έχτιζαν για το καλό εκεί ψηλά. Και στον Αη Δημήτρη; Νάγιναν έτσι τα πράγματα;

Αλλαγή πορείας

Ο Δημήτριος, από οικογένεια αριστοκρατών ήταν χιλίαρχος του Ρωμαϊκού στρατού. Στα 22 του βαπτίζεται χριστιανός και κατηχεί τους νέους της Θεσσαλονίκης.

Όταν ο Αυτοκράτορας μαθαίνει τα καμώματα του, τον κάλεσε στο παλάτι του για εξηγήσεις. Ο Δημήτριος υποστηρίζει την πίστη του στο Χριστό και καταλήγει στην φυλακή. Εκεί ευλογεί ένα νεαρό Χριστιανό που νίκησε στους τοπικούς αγώνες το Ρωμαίο παλαιστή Λυαίο. Η ήττα του Λυαίου αποτελεί την αφορμή και ο Αυτοκράτορας διατάζει τον θάνατο του Δημητρίου.

Τα λείψανα του βρίσκονται σήμερα στα θεμέλια του ομώνυμου ναού στη Θεσσαλονίκη.

Βιβλιογραφία

Πηγές Διαδικτύου

Η παρούσα έκδοση, αποτελεί πρωτοβουλία του Αγροτικού Συλλόγου Δήμου Κροκεών.

Είναι μέρος μιας συντονισμένης προσπάθειας για την ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, της περιοχής του Δ.Δ. Κροκεών, δίνοντας έμφαση στον, από αρχαιοτάτων χρόνων, πολύτιμο Κροκεάτη Λίθο.

Προς το σκοπό αυτό, έχει ήδη υποβληθεί από τον Αγροτικό Σύλλογο και σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, μία πρόταση επενδυτικού σχεδίου με σκοπό να χρηματοδοτηθούν από το πρόγραμμα Leader της 4ης προγραμματικής περιόδου 2007-2013, δράσεις ανάδειξης και αξιοποίησης της ιδιαίτερης αυτής πολιτισμικής κληρονομιάς, του Κροκεάτη Λίθου.

Για τη συγγραφή των κειμένων του παρόντος εντύπου, χρησιμοποιήθηκαν πληροφορίες από:

- τις δημοσιεύσεις στην εφημερίδα “Οι Διόσκουροι”, του κ. Γ. Α. Πίκουλα, Καθηγητή Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας
- το αρχείο της 5ης Εφορίας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων Σπάρτης, Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Αρχαιολογικής Έρευνας
- διάφορες πηγές από το διαδίκτυο.

Για τη σχεδιασμό του παρόντος εντύπου χρησιμοποιήθηκε ψηφιακό φωτογραφικό υλικό, από τους παρακάτω διαδικτυακούς τόπους:

- www.krokeai.com
- www.krokeai.gr
- www.el.wikipedia.org
- www.panoramio.com

Επιμέλεια Εντύπου: Καραμπάσης Δημήτρης
 Σχεδιασμός Εντύπου: Καραμπάση Λένα
 Κείμενα: Παπαθανασίου Δωροθέα, Καραμπάση Λένα

Αγροτικός Σύλλογος Δήμου Κροκεών, 2010

Ο Κροκεάτης Λίθος

Lapis Lacedaemonius

Το παρόν έντυπο σχεδιάστηκε, υπό την επιμέλεια του Αγροτικού Συλλόγου Δήμου Κροκεών, με αφορμή το 56^ο Συνέδριο Ομογενών Κροκεατών Αμερικής Καναδά και με τη χορηγία της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Λακωνίας.

Η έκδοση αυτή, αποτελεί πρωτοβουλία του Αγροτικού Συλλόγου Δήμου Κροκεών.

Είναι μέρος μιας συντονισμένης προσπάθειας για την ανάδειξη της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, της περιοχής του Δ.Δ. Κροκεών, δίνοντας έμφαση στον, από αρχαιοτάτων χρόνων, πολύτιμο Κροκεάτη Λίθο.

